

გლვლე-მთავარი

ანტონ ჩეხოვას.

IV*)

ხუთშაბათს სობოროში სწირა. ფერხთ ბანა იყო. წირვა რო გამოვიდა, ხალხი წავიდ-წამოვიდა თავიანთ სახლებში. მშვენიერი დარი იდგა, თბილი, მზიარული; არხებში წყალი მიჩჩრაილებდა; ქაღალტის განაპირა მინდერებიდან მოისმოდა ტორუების განწყვეტელი, ნახი და დამამშვიდებელი გლოზა. ხეებმა გაიღვიძეს და სიამოვნების ღიმილით მიესალმნენ ქვეყანას; ზევით, ღმერთმა უწყის სადამდის, ამართულიყო უძირა და თვალ-გაღუფუნდენი მტერის ფერი ცა...

მოვიდა თუ არა სახლში, ყოვლად სა-მღვდლო პეტრემ ჩაი დლიო; ტანისა-მოსი გამოიკვალა და მოსამსახურეს უბრ-ბანა, რომ ფანჯრის დარაბები დაეხურა. ოთახში დაბნელდა. მაგრამ რა საშინელ დაღლილობას, წე-ლისა და მუხლების ტკივილსა გრძობ-და! აუტანელ ტევას! რა წიარად უბუოდა ყურები. თავისი თავი ძალიან დიდხინის უძილო გონა, ძა-ლიან დიდი ხნის! ძილს კი სულ მცი-რე რაღაც უშლიდა, რომელიც უფუტუფუ-ტებდა ტენში, რო-დესაც კი თვალებს დახუკავდა ხოლმე. გუშინდელსავით დღე საც გვერდის ოთა-ხიდან ლაპარაკი, კი-ქების კრიალი და ჩაის კოვჭების ჩხა-რუნი მოისმოდა...

მარიამი რაღა-ცას მზიარულად უამ-ბობდა მამა სისოის, ის კი უკმაყოფილო და დაღერემილის ხმით ეუბნებოდა:

«დებსენ ერთი საიდან საღ!» ყოვლად სამღვდლოს გერეშე-ყინა და მერე გაეჯავრა, რომ ღვდაბერს გარეშეებთან თავი

ჩვეულებრივად, უბრალოდ ეკირა, იმასთან, შვილთან კი მო-წირუებით იყო, ცოტას ლაპარაკობდა, თანაც იმას არ ამბო-ბდა, რის თქმაც უნდოდა; ასე გასწრეთ, როგორც ყოვლად სამღვდლოს გონა, დედა მისთან დაჯდომასაც ვერა ბედა-ვლა. ამის გამო სცილობდა ეშოვნა რამე საბაბი, რო ფეხზე ამდგარიყო, რადგანაც მის მუუფუბსთან ჯღომა ეკრძალებო-და. მამა? ის, უმჯველიც, ცოცხალი რო ყოფილიყო, შვი-ლთან ხმის ამოდებასაც ვერ გაბედავდა...

გვერდის ოთახში რაღაც ჩამოვარდა იატაკზე და გატყდა: აშკარაა, კატამ ფინჯანი ან ლამბაქი ჩამოავდო, რადგან მამა სისოიმ უტუბათ გააუერთა, და გაგავერებულმა წამოი-ძახა:

— ეს რა ღვდის რისხვა რამა! ღმერთო კი შეგოცოდ! რა უბედურებაა!

ანსიქედა.—ქანდაკება კორნუის.

მალე ყველანი ჩაწმუნდნენ, მხოლოდ ეხოლან და მოის-მოდა ხმაურობა. რო-დესაც ყოვლად სამ-ღვდლომ გაახილა თვალები, მან თავის ოთახში დაინახა კა-ტო, რომელიც უმ-რავად იდგა და ბი-ძის დაპყურებდა. ქე-რა თმა ჩვეულებრივ თმაზე გადაკრულ ლენტეს უკან შირა-ვანდით გაშლიდა.

— კატო, შენა ხარ?—იტიხა ების-კოპოსმა.—იმ კარებს ვინ აჭრაქუნებს?

— მე არ შეს-მის!—უპასუხა კა-ტომ და ყური და-უგდო.

— ოი ამ წამს ვილაპო გააჭრიალო კარები.

— გე ზომ თქვე-ნი მუელის ჭუჭუ-ნია, ძიაჯანი!

ყოვლად სამღ-ვდლოს გაცინა და ყმაწვილს თავზე ხე-ლი გადაუსვა.

— მაშ შენი ძმა ნი-კო მვედრემსა სჭრის, ჰა? —ჭკითხა მიამ ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ.

- დიხს, სწავლობს.
- გულ-კეთილია?
- არა უჭკირს რა, კეთილია, მაგრამ არას ძალიანა სებას.

*) იხ. «დამატება» № 251, 1904 წ.

გენერალ შტაგელბერგის ვარის მოწახვე რაზმი იანოხელთა იერაშის იერებს.

— მამაშენი რა ავადმყოფობით გადაიცივლა?

— მამილო ძალიან სუსტი, გამხდარი, გამხდარი იყო და უცბად წაეკურა ყელში. მამაშნ მეც ავად გახდი, ჩემი ძმა თედო—ყველას ყელი გეკრიოდა. მამა გარდაიცვალა, ძაჯან, და ჩვენ კი გადავჩრით.

კატოს ნიკაბი აუცახცახდა, თვალები ცრემლით ავესო და მალე ლოყაზედაც ჩამოუვარდა.

— თქვენო მეუფებავ!—ჩაილაპარაკა კატომ წმინდა ხმით და თან მდულარე ჩაბოსილიდა, —ბიძაჯან, მე და დედაჩემი საცოდავად, უშეწოდ დავჩრით... ცოტა ფული გვიწყალობე... გვიყავ სიყვით... შენი ქირიმე!..

ეპისკოპოსსაც ცრემლი მოუვიდა და მეტის აღვლეების გამო სიტყვის თქმა მალე ვერ მოახერხა, შემდეგ თავსა და მხარზე ხელი გადაუსვა და უბრძანა:

— კარგი, კარგი, გოგონავ! მოვიდეს ერთი აღდგომა და მერე მე ვიკია... მოგხედავ... დაგეზმარები... დაგეზმარები... ჩემად და მოწოდებით შემოვიდა ყოვლად სამღვდელს დედა და ხატებზე ილოცა. როდესაც შეიბტყო, რომ ეპისკოპოსს არა სძინავს, დედამა ჰკითხა:

- ცოტა ი წვენს ხომ არ მიირთმევთ?
- არა, გმადლობ... არ მინდა.

— როგორც გაცუბობ, თქვენ, მგონია, შეუძლოთა ბრძანდებით. ავად გახდები, მაშ რა მოვიცა! მთელი დღე, მთელი დღე ფეხზე დგომა—ღმერთო ჩემო, ყურებაც კი ძნელი ასატანია! მაგრამ, მადლობა ღმერთს, აღდგომა შორს აღარ არის: მერე კი დაისვენებთ. მაშინ ჩვენი საქმეების შესახებაც მოვილაპარაკებთ. ესლა კი აღარ შეგაწყუბებთ, თავს არ შეგაწყენთ. წამო, კატო, შენც! დეე, მათ მეუფებას ეძინება.

ყოვლად სამღვდელს მოაგონდა დიდი ხნის მამავი, თავისი პატარაობა, როდესაც მისივე დედა ამნაირსავე თავ ეპიკრილ ხუმრობის კილოთი ელაპარაკებოდა ბლაღოჩინს...

მხოლოდ არაჩვეულებრივის კეთილი, შემკრთალი თვალების მზრუნველობით გამომეტყველობა, რომელიც მან გადაეცოლო წსვლის დროს შროლარეს, ავარძობინებდა ადამიანს, რომ ის დედა იყო. მღვდელ-მთავარმა დაბუჯა თვალები; კაცს ეგონებოდა სძინავს, მაგრამ ორჯერ კიდევ გაიგონა საათის ჩამორეკვა. სისოის ხელებაც ესმოდა.

დედამ რამდენჯერმე კიდევ შემოიხედა ოთახში და მოწიწებით მთელ წუთს უყურა შროლარე შვილს. ვიღამაც კარებთან ეტლი მოავარიალა. უცბად დაჩახუნდა, გაიღო კარები და საწოლ ოთახში მოსამსახურე შევიდა.

- თქვენო მეუფებავ!—შეუქხა მისამსახურემ.
- რა იყო?
- ეტლი მზად გახლავთ, დროა უფლის ენებაზე წაბრძანდეთ?
- რომელი საათია?
- რვის თბუთებუა წუთია.

ეპისკოპოსი ადვა და წავიდა სობოროში. მთელი თორმეტი თავი სახარების კითხვის დროს შუა ეკლესიაში უნდა მღვარეყო გაუნძრევლად. პირველი თავი სახარება, ყველაზე დიდი და ყველაზე მშვენიერი, თვითონ წაიკითხა. სიმხრევე მოემატა. ეს პირველი თავი: „აჲ ილიდების ძე კაცისა“, ზეპირად იცოდა. კითხვის დროს ხან თავს მაღლა იღებდა და ირგვლივ ეცუბლის ზღვას ხედავდა, ესმოდა სანთლების ტკაცუნა, მაგრამ, როგორათაც წარსულ წლებში, ხაზის ვერ არჩევდა. ასე აგონა, ეს ისევ ის ხაზიბა, რომელიც სიყმაწვილესა და სიყმაწვიეში ენახა, რომაცკვევე იქნება ყოველ წელიწადს, მაგრამ როდემდის—ეც კი ღმერთმა იცის.

ყოვლად სამღვდლო პეტრეს მამა მთავარი იყო, პაპა—მღვდელი, პაპის მამა—მთავარი და მთელი მისი წინაპარი, ვინ იცის, იქნება ქრისტიანობის მიღებინდნე, სულ სასულიერო წოდებას ეკუთვნოდნენ. ღვთის მსახურების, სამღვდლოების და ხარის ხმის სიყვარულის ღრმათა ჰქონდა ფესვი გადგმული მის გულში. ეკლესიაში, მომეტებულად მამაშნ,

როდესაც თვითონ იღებდა მონაწილეობას ღვთის მსახურებაში, ძალიან ყოჩაღად იყო, მხნედ და ბედნიერად გრძობდა თავს. ესოაც ასე იყო. მაგრამ, როდესაც სახარების მერვე თავი წაიკითხეს, მაშინ კი იგრძნო, რომ ხმა შეუსუსტდა, ხველიც კი უძნებლობდა; თავი ძალზე ასტიკიდა, უმართოდ, გული არ შემოიღონდესო. მართლაც და მუსულები ერთიან და აწყდა, ასე ეგონა, ფეხები დამაპურესო და ის უკვირდა ესა — რატომ არ ჭიკტიკეო...
 ღვთის მსახურება რო ვათავდა — თორმეტს თხუთმეტი წუთი და აკლდა.

მოვიდა თუ არა სახლში, ყოვლად სამღვდელმომაზინათვე გაიხიდა და დაწვა, არც კი ულოცინა; ლაპარაკი აღარ შეეძლო, მით უმეტეს — ფეხზე დგომა. სახანს რო იხურავდა, უცბათ ძალზე მოუნდა საზღვარ გარეთ წასვლა! თავის სიცოცხლეს არ დაიშურებდა, იღონდა ამ უბადრუკ სახლს, უბრალო კედლებს და დაბალ ჭერს მოშორებოდა, აღარ ეგრძნო მონასტრის მძიმე სუნს... ენახა ერთი ადამიანი, რომელთანაც გულწრფელად გამოლაპარაკება შესძლებოდა, გართობილიყო!

შეაოჯო ოთახიდან მოისმოდა ფეხის ხმა, მაგრამ ყოვლად სამღვდელმომ ვერ იცნო, ვისი უნდა ყოფილიყო. ბოლოს კარი გაიღო და ოთახში სისოი შემოვიდა, რომელსაც ხელში ქონის სანთელი და ფნჯანი ეჭირა.

— თქვენო მეუფებო, კიდევ დაწოლილიართ? — შეეკითხა სისოი. — მე კი მოვედი, რომ ქონითა და მშრთა დამეხილეთ. ეს ძალიან სასარგებლოა. ღმერთო, შენ მოგვბედე!.. აი ასე... ასე... მე კიდევ ეხლა ჩვენ მონასტერში ვიყავ... არ მომწონს! ხვალ წავალ, თქვენო მეუფებო, აღარ შემოვიღან აქ დარჩენა. ღმერთო, შენ მოგვბედე!.. აი ასე...
 სისოის არ შეეძლო ერთ ალავას დიდ ხანს გაჩერება; ამიტომაც ეგონა, რომ პანკრატის მონასტერში მთელი წელიწადი უნდა ცხოვრობს.. საკვირველი იყო, რომ კაცი იმის ლა-

კი ახსოვდა, როდის აღიკვეცა; ამიტომაც ეგონა, რომ პირდაპირ ბერად დაიბადა.

ხვალ წავალ. რაც იქნება, იქნება!

— თქვენთან მოლაპარაკება მიწოდდა... არ იქნა, ვერ მოვახერხე. — წარმოსთქვა ყოვლად სამღვდელმომ მიწნაკებულის ხმით. — აქაური მე არა ვიცი რა, არავის არ ვიცნობ...

— თუ გნებავთ, კვირამდის კიდევ დაგჩვენებ, შეტი კი აღარ შემოვიღან, სწორე მოვახსენათ.

— რა საეპიკოპოსო ვარ? — განაგრძო ყოვლად სამღვდელმომ დაბალის ხმით. — მე ამ სოფლის მღვდელი უნდა ვყოფილიყავ. . ან მთავარი... ან უბრალო ბერი... ყოველივე ეს... სულს მიხუთავს...

— რაო? ღმერთო ჩემო... მავს რას ბჭანებთ?... მოისვენეთ, მოისვენეთ, ყოვლად სამღვდელმომ! სადაურს ამბობთ, ეგრადია! ღამე შემოდისათ!

ყოვლად სამღვდელმომ მთელ ღამეს არა სძინებია. დილით რვა საათზე კი ნაწულეებიდან სისხლმა დენა დაუწყო. მოსამსახურე შეშინდა, გაიქცა, ეს ამბავი ჯერ არხიშანდრიტს შეატყობინა და შერე მონასტრის ექიმს აცოდინა. ექიმი ქაღაქში სცხოვრობდა. მოხუცებულმა და გატელ-წევერა, ჩასუქებულმა ექიმმა დღებანსა სინჯა მღვდელ-მთავარი, სულ თავს აქნევდა, იქრუშებოდა და ბოლოს უთხრა:

— იციო, თქვენო მეუფებო, კუქის სახადი გჭირთ!

სისხლის დენის გამო ყოვლად სამღვდელმომ ერთის საათის განმავლობაში ძალზე ვახდა, გფოთრდა, პირისახე დაუგჩქვდა და დაეღმიპა, უფალები გაუღიღდა და, ასე ჰგონია, დაბერებოდა, მოიკრუნჩხა, საცოდავად გაილია... თვითონაც ეგონა, რო ეხლა ის ყველაზე სუსტი, გამზადარი, საცოდავი, შესაბრალოსია. ყველა ის, რაც იყო — წავიდა ძალიან, ძალიან შორს, აღარ გაგჩქვდებდა და აღარც განმეორდებდა.

რა კარგია! რა კარგია! ღმერთო და თვისთვის.

„აპოკალიფსის“ იერონიმო ბორტ-არტურის სიმაგრაგზე.

პარაკიან ვერ გაიგებდა, სადაღობო იყო, უყვარდა ვინმე, ან რამე, სწამდა თუ არა ღმერთი... თვითონაც არ ესმოდა და არც ფიქრობდა იმაზე, თუ ბერად რად იყო. რეაგირებდა არც

შეოვიდა მოხუცებული დედა. შეიღის დაღმეჭილი სახე და გაღმაცოცხილი თვალები რო დაინახა, ძალზე შეშინდა, დაეცა მუხლის ცერებზე ლოგინთან და დაუწყო პი-

რისახის, გულ-შეკრდის და ხელების კონცა. დედასაც ისე ეგონა, რომ მისი შვილი კვლავინდელზე უფრო გამხდარი და მართლა ყველაზე უბადრუკი იყო. გამწარებულ დედას აღარ აგონდებოდა, რომ იმისი შვილი ებსკოპოსია და კონცინდა ისე, როგორც ბავშვს, ძალიან მხსლობელს, ღვიძლზე ნადებს:

— ბავლუშა, შენ გენაცავლე, შენი ქირიმე!—დიწყო დედა.—ჩემო შვილო, რა დავგმართა? ბავლუშა, მიპასუხე, გენაცავლე!

გაფიქრებული და დაღონებული ბატო შორი-ახლო იდგა და ვერ გაეგო, რა დაეწარია ბიძას; კეტის ასეთი საშინელი მწუხარების ბეჭედი რათ აზის! ასეთ გულზე მოსახვედრ სიტყვებს რად ეუბნებოდა ძიას... მაგრამ ვედამყოფს სიტყვის თქმის ილაჯი აღარა ჰქონდა, აღარაფერი გაეგებოდა და ეგონა, რომ ის ეხლა უბრალო, ჩვეულებრივი ადამიანია, მიღის მიწდორ-მიწდორ მარდად, მზიარულად, ჯოხის კაცუნით, თავზე გადასდგომია უსაზღვრო, შის სხივებით გაბრწყინვალებული ცა; ეხლა ის ჩიტვით თავისუფალია, შეუშლიან საითაც უნდა, იქით გაფრინდეს!

— შვილო, ბავლუშა, ხმა გამეცი, შენი ქირიმე!—გმუღარებოდა დედაბერი, —რა მოგივიდა, შვილო, შენ გენაცავლე?!

— ნუ აწუხებ მით მუფუცობას,—გაჯავგრებთ ჩაილაპარაკოთათში გავლის დროს სისოიმ.—დეე ერთი დაიძინოს! არაფერი უშვს!

სამი ექიმი მოვიდა. ითათბირეს და მერვ თავ-თავიანთ სახლებში წავიდნენ.

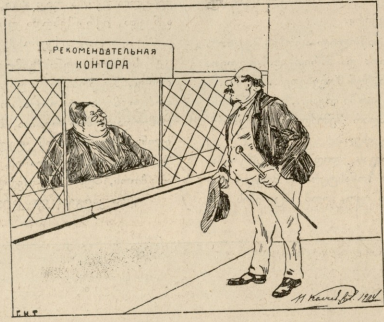
დაძმის ორ სხათზე.

დედაქატე. ერუბა, პატროსინა პატრონია აიანს, უშინდა სიბნათი...

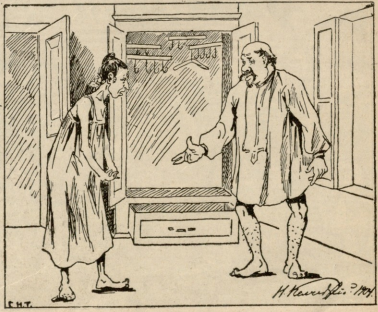
ბ ა ტ ი ლ ი ს ი ს ქ ა ნ ბ რ ძ ე ბ ი

დაძის 9 სხათზე.

ქატე. შეიძლება გამოვიყვანეთ სხლა დედაქატე—შინარეული? ქელა. დასტოვეთ თქვენი ადრესი, დღესვე გამოვიყვანით.

მეორე დაძის 8 სხათზე.

ტოლი. ერთ დღესეარ გაუვლია და კანტონიდან გამოვიყვანდამ მოსისპარეუ კადრე კატეჭრდა! ქმარი. თუ არ „კანტონის“ არწეული, ასე წმინდად აყინე კატეჭრადედა.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაბაძე